

Anna Kapusta

Psychostazja (31 wydechów)

Kraków 2013

© Anna Kapusta, *Psychostazja. (31 wydechów)*, 2013.

© Martyna Pawłowska-Dymek, *Wstęp*, 2013.

ISBN: 978-83-7490-696-8

Kraków 2013

Wydawnictwo i Drukarnia
Towarzystwa Słowaków w Polsce
ul. św. Filipa 7, 31-150 Kraków
tel. 12 634-11-27, 632-66-04, 633-09-41
fax 12 632-20-80
e-mail: zg@tsp.org.pl
www.tsp.org.pl

*Pamięci Mojego Dziadka
Stanisława Negi*

Martyna Pawłowska-Dymek

Wstęp

Robisz wydech, czyli wypuszczasz powietrze z płuc. Czasem po to, by odpocząć, by opadło z ciebie napięcie, może po to, by sobie ulżyć. Po to, by pozbyć się tego, co cię zatruwało. Po to, by wziąć następny wdech. I tak trzydzieści jeden razy.

Psychostazja. 31 wydechów jest artystyczną kontynuacją niedawno wydanego tomiku AnKi, *Embrionu*, którego podtytuł brzmi „31 wdechów”. Ta swego rodzaju dylogia oddecho- wa stanowi triumfalny powrót AnKi do poezji. Artystka po- wraca dumnie, silniejsza niż kiedykolwiek, świadoma siebie i swoich doświadczeń.

„Zważyłam na szali życia własne i cudze myśli“ – takimi słowami AnKa otwiera swoje 31 wydechów. *Psychostazja* jest owocem wielu trudnych, bolesnych niekiedy przemyśleń, wielu prób, wątpliwości i przeżyć. Widać jednak wyraźnie, że poetka wyszła z nich zwycięsko. Żyje i odradza się na nowo. Niejako na przekór innym – w piątym z wydechów AnKa oznajmia zadziornie: „Szeptali mi do ucha: nie bądź. Nie odpowiedziałam i jestem“.

Szeptali zapewne niejedną raz: nie bądź poetką, nie pisz, nie wymyślaj. Były zapewne powody, dla których poetka AnKa milczała tak długo. Teraz jednak odpowiada śmiało i pewnie: żyję, jestem.

W całej *Psychostazji* wybrzmiewają echa bolesnych doświadczeń poetki, na które odpowiedziała ona, jak to sama ujmuję, nagłym zamilknięciem. Autorka w jakimś sensie rzeczywiście wypuszcza powietrze z płuc, wyrzuca z siebie to, co ją raniło i od tej pory nie pozwoli się już zranić. Wspomina: „Jadałam z faryzeuszami, żeby poczuć głód“, „Bito mnie nieraz przemilczeniem“, „Duszono metodycznie głupotą“. Niektóre wydechy są spokojne i rytmiczne, pełne refleksji, na swój sposób ciche. Inne są gwałtowne, agresywne, pełne pogardy dla tych, z którymi poetka się rozlicza. Nie broni się już przed pogardą, daje sobie do niej prawo. Jednak po tych mocnych, gwałtownych wydechach uspokaja oddech, wraca do spokojnych, wręcz stoickich refleksji. Zauważa dobro, harmonię, przede wszystkim zauważa, że żyje.

Co dalej, co stanie się z poetką, gdy już wyrzuci z siebie wszystko to, co psuło jej oddech? Myślę, że między wersami da się wyczytać wyraźną, poważną deklarację autorki – oto odżyłam i będę tworzyć dalej. „Każdą miękkością dotyku zamieniać się będę w kanciastość złotych zgłosek“.

Będę czekać na te złote zgłoski, choćby i kanciaste.

Martyna Pawłowska-Dymek

Kraków, październik 2013.

Anna Kapusta

Psychostazja (31 wydechów)

I. Psychostazja

Zważyłam na szali życia własne i cudze myśli.
Piórka i kamienie.
Piórka przeważyły.
Żyję.

II. Ile

Ile jeszcze się dowiem o innych?
Tyle, ile razy uwierzę, że oni wiedzą.
A może tyle razy, ile zwątpię, że wiem.
Za każdym razem podpowie mi pismo ręki.

III. Nowa cisza

Cisza myśli.
Spokój słowa.
Medytacja ciała.
Pustka narodzin.

IV. Braki

Widzę pustą cudzość w sobie.
Spełniam mądry brak siebie.
Jeszcze chwila beze mnie.
Jeszcze mojość przede mną.

V. Mówili mi

Mówili mi słodyczą: nie myśl.
Wmawiali mi batem: nie sięgaj.
Szeptali mi do ucha: nie bądź.
Nie odpowiedziałam i jestem.

VI. Znaczenia

Jadałam z faryzeuszami, żeby poczuć głód.
Piłam z aniołami, żeby umrzeć z pragnienia.
Słuchałam oszustów, żeby wysłuchać prawdy.
Zaczynam rozumieć, żeby niczego nie pojmować.

VII. Motyw lustra

W czyjejs zbrodni banalności najtrudniej jest
rozpoznać motyw.
Przejrzałam się w takiej ohydzie niskości nagłym
zamilknięciem.
Teraz chcę już mówić ramą wyroków o moim
wyniosłym niebyciu.
Niech się nasycą władczą głupotą głupcy, ja wolę
mój głód mądrości.

VIII. Obrona pogardy

Wybaczcie, ale więcej nie zrobię wstępów do
ustępów, tylko walnę dżemem, jak mi się tak zachce.
Już nie powiem wam nigdy uniżenie
władzidupskiego: niech mi wolno tu będzie, bo jest
mi, jak jest.

Bo wolno mi jest po prostu gardzić śpiewem
skrzeczającej bożenki, skoro sama twierdzi, że śpiewa.
Mogę też śmiać się z grafomanii danusi z zaoczną
maturą z polskiego, skoro ta prezesuje nieuctwu.
Mam nawet święte prawo gardzić takimi, co
zasłużyli na pogardę, prezentując nic, bo tak
potrafią.

A mogę sobie tak, bo tak, bo tak mi mówi nie
Sokrates i nie Jezus, a Tischner i jego gównu
prawda.

IX. Szwy

Mam kilka tępych szwów w żywym mózgu.
Najgłębsze szydelkowali sami przyjaciele.
Ci, którzy lubią laudacje nad głuchą trumną.
Otworzę tymi szwami wartkie strumyki tworzenia.

X. Nie mogę obiecać

Nie mogę obiecać pokory cudzej głupocie.
Nie mogę śpiewać refrenu pustym zwrotkom.
Nie mogę kochać nikogo bez siły tworzenia.
Nie mogę wierzyć w czterowiersz stron świata.

XI. Modlitwa

Naucz mnie dziś Boska Safo mówić falami do
morza.
Naucz mnie spisana Safono czytać sens pismem
piasku.
Daj mi milczenie skały bez względu na muzykę
wiatru.
Zabierz mi obecność słów pełnymi ustami zimnej
krwi.

XII. Gniew

Chciałabym móc umieć nie gniewać się na śleporodną tępotę siły młotka.

Tyle, że młotek udaje subtelność igły i hardo dziurawi sobą nawet jedwab.

Ocalę więc sama ten biedny jedwab myśli, zszywając go nicią zamilknięć.

A młotek rozbije mi czaszkę, żeby odkryć tajemnicę myśli fizjologią ciosu.

XIII. Naszyjnik

Mam trzy kamienie filozoficzne: ksobność, osobność i wsobność.

Noszę je od zawsze przy sobie w zaszytej najskromniej kieszeni.

Tak, żeby nie urazić najprawdziwiej najszlachetniejszych bliźnich.

Niewidzialny naszyjnik na złotej żyłce wstrzymanych oddechów.

XIV. Jest dobrze

Bito mnie nieraz przemilczeniem, żebym nie
wierzyla więcej siłom moich słów.
Duszono metodycznie głupotą, żebym nie
oddychała swym pragnieniem wiedzy.
Z miazgi mojej odporności powstała w końcu
ciężka glina wszystkiego, co jest.
Wtedy bezręki zdun ulepił z tej gliny magiczny
żar wszechświatów bez światów.
Z tych światów sam wypalił myślą ciepły garnek
dobra bez zamierzonej dobroci.
Jest dobrze. Lepiej nie będzie. Gorzej nie będzie.
Inaczej nie będzie, bo już jest.
Dobry garnek dobrej zupy dobrze nasycza głód
moich świątecznych codzienności.

XV. Kołysanka

Wtulam się zwyczajnym ciepłem w moją
najbardziej wyśnioną pojedynczość snu.
Nie wybudzi mnie już nigdy i żadne, najbardziej
ludzkie spojrzenie dnia i nocy.
Jestem własnym nieistnieniem dla stałych obietnic
i codziennych przebudzeń.
Ściana ciszy obiecuje mi ostatnim słowem
niewypowiedziane ciało dobrej śmierci.

XVI. Pocałunek Midasa

Zawsze już się będę zakochiwać w tym samym
obcym nienasyceniu Midasa.

Każdą miękkością dotyku zamieniać się będę
w kanciastość złotych zgłosek.

Zawsze też się będę kaleczyć ostrym kątem
inskrpcji królewskich wyobraźni.

Wypełnione przekleństwo pragnień narysuje we
mnie każdą, siną mapę światów.

W mojej każdej żyłce zastygnie mi szczerłość
niechcianego złota cudzych snów.

Jak zawsze bezbłędnie wyczuję moment
przemiany ciepła ust w dystans słów.

Upuszczę złoty kielich win i potoczy się złoty
strumyk rymów pod moje nogi.

W końcu *ars amandi* bawi mnie papierową
układanką cukierkowych złotek.

XVII. Niedzielne popołudnie

Idę bez wstępów prosto w ziemię i wodę bez powietrza, ognia i żywiołu umiarkowania tego lata.

To oczywiście i w żadnym wypadku tak mi nie wypada, bo matki z dziećmi, biskupi i sarkofagi. Celebрую pojedynczą myśl prosto z głowy myślącej obok i idącej równie bez aplauzu i na wspak.

W domu czeka na mnie dymiący garnek wiersza, sernik lektury i lampka najlepszej nieobecności. Boże Waty Cukrowej, w którego nie wierzę, dobrze, że nie przeznaczyłeś mi przylepić się cukrem.

Przylgnąć do słodkich rąk i mizdrzyć się do klejących ust, bo musiałabym grzesznie odlecieć.

Uciec stąd najlżejszym balonikiem z serduszkami wprost w rozpacz ognia Smoka Wawelskiego. A tak to mogę sobie iść dalej, śpiewać refren najbliższego nieba, pokochać bez wspólnych kluczy.

Mogę sobie też bez parametrów szczęścia odczytać puls przebudzeń wieczną obręczką pisma.

XVIII. Driada betonu

Wyrastam zielonością drzewa prosto z czeluści
betonu.

Moje korzenie sięgają do genealogii trwania jądra
ziemi.

Łamano mi siłą gałęzie, żebym nie sięgała nigdy
i najwyżej.

Nacinano mi z nienacka pień, żebym się
wykrwawiła lękiem.

Ale nawet obca mi martwota obrodziła znów
moim życiem.

Odżyłam, bo myśl i słowo są żywicą dla
bursztynu moich dni.

Kiedy dotrę do źródła ciszy, sam beton ukorzy się
żyzną glebą.

XIX. Zaimki

Piszę ten, ta, to i tamto, już i dziś.
Nie mam luksusu współrozumień.
Mam za to sękaty kijek na watachy.
Świnie na tronach kwiczą o władzę.
Racica nie wejdzie im do balerinki.
Móździek sam nie wymyśli mózgu.
Lepiej kijem pisać znaki na wodzie.
Niż wkładać go w świńskiość ryja.

XX. Nikt za mnie nie będzie umierać

Na szczęście i nieszczęście nikt za mnie nie
zamknie oczu.
Dlatego nikt mi też nie wmówi, że otwiera je dziś
najlepiej.
Pod ostatnimi powiekami chcę zobaczyć
codzienny wybór.
Ścieżkę myśli, drogę słów, szlak pisma i im
otwieram oczy.

XXI. Zdrowi

Zdrowi i pewni do progu mojego bólu wywołują we mnie pragnienie choroby.

Odciać się od tego zdrowia i tej pewności, pokusa mnie mami i mami do bólu.

Przytyć do nieprzyzwoitości i odgrodzić się ciałem od odchudzonych przyzwoitek.

Zwariować do dna niepoczytalności i oddzielić swoje myśli od bezmózgich łbów.

Można też zrozumieć tak siebie, żeby dać sobie spokój codziennych niepokojów.

Można też mówić do innych sobą, żeby mieć spokój, że się wykrzyczało głuchym.

XXII. Bliźni na kolanach

Bliźni na kolanach kupują za ciasne bluzki i w niedzielnym kościele klękają przed olejnym bogiem.

W poniedziałek zakładają ochoczo cierniową koronę pierwszemu Chrystusowi w drodze do pracy.

We wtorek kamienują gejów i lesbijki w nadziei, że ich małżeńska miłość w końcu dziś zakwitnie.

W środę życzą śmierci Żydom i Cyganom w radości, że to pismo śmierci odkupi ich analfabetyzm.

We czwartek oglądają serial o romansach, bo związek w trybie trzeba betonuje zgodę na nijakość.

W piątek wychodzą cichcem z domu, żeby nie spotkać się z córkami i synami kuchennym stołem.

W sobotę szorują plecy, koszą trawę, podlewają ogródek i patrzą na sąsiadów wyższością parkanu.

W niedzielę podziękują Bliźnim, że nie jestem bliźnim dla bliźnich od tej prawej miłości bliźniego.

Od poniedziałku do soboty będę modlić się bliznami od bliźnich w niemiłosiernym smaku istnienia.

XXIII. Dziurka od klucza

Dzisiaj samo dobro przypadkowe i codzienne
weszło nienadzwyczajnie do mojego życia.

Dziurką od klucza.

Cichością szarej myszy.

Miękkością łapy kota.

Spojrzało wokół bez mojego lęku o jego
nieistnienie i zasnęło obok snem sprawiedliwego.

Teraz śpi jednym okiem.

Drugim chce się obudzić.

Trzecim mnie hipnotyzuje.

XXIV. Piszę ciszę

Piszę uparcie własną ciszę, żeby nie zapomnieć
o ukrytej sile tylko moich słów.

Bo każdy mędrzec dzisiejszości chce mnie uczyć
języka obcych niedomówień.

Piszę ciszą siebie, żeby odróżnić tylko moją
twarz od makijaży powiątpiewań.

Bo nikt mnie tu nie przekona o świętym spokoju
z odpuszczania bylejakościami.

Piszę tę ciszę całym życiem, żeby śmierć mnie nie
skusiła spokojem zamilczeń.

Bo inaczej i bez tej ciszy byłabym żywym trupem
cudzych pragnień na miarę.

XXV. Modlitwa o nieadekwatność

Nie daj mi nigdy, mój Losie, pasować do kurzej grzędy, wiejskiego żywopłotu i samozadowolenia. Nie pozwól mi też iść prostą drogą bruku, nawet gdybym błagała o litość omijania ostrych kamieni. Miej mnie w opiece świrów za mądrych dla głupich i za głupich dla mądrych, oddawaj mnie takim.

Przyszyj mi, Losie, nieadekwatność myśli i słów do kręgosłupa, żebym bez niej padała na kolana.

XXVI. Królestwo moje

Królestwo moje jest mi wprost z edenów tego tu świata.

Wyznaję medytację słońca i modlę się słonymi wodami.

Zbawiam się sama niemalowczniczym wschodem słońca.

Na końcu moich czasów wrócę prochem do Matki Ziemi.

XXVII. Matka Boska Drzewna

Bezsłowny artysta wyrzeźbił sobie w uległości
sosny Matkę Boską Drzewną.

Nie dał jej twarzy, żeby nie lękać się spojrzenia
bogini jego skrytych grzechów.

Ukrył bóstwo w płaszczu, jakby wierzył
placziwej ucieczce w boskie draperie.

Kupiłam tanio tę umowną beztwarz i spijam
świętokradcze metafory z obojgu.

XXVIII. Pismo

Żyję nadal w piśmie przyrodzonym mi wbrew
i pomimo.

Dycham literkami, choć bracia i siostry życzą
bezdechu.

Piszę, żeby żyć w piśmie bez potrzeby
nieśmiertelności.

Kiedy przestanę mieć co zapisać, zamienię się
w kropkę.

XXIX. Doradcy

Doradcy radzą mi stać się nimi póki czas.
Dopóki jeszcze nie w pełni jestem tu sobą.
W moim najlepszym interesie jest milczeć.
Dopóki mówię ciągle we własnym języku.

XXX. Załamania

Warto się załamywać, ale zawsze tylko wobec
własnych myśli.
Tylko one zasługują na nasze labirynty
codziennego życia chwil.
Inni niech sobie budują trony bez stosu smutnych
kości Sokratesa.
Załamania światła dają nam w efekcie pryzmaty
tęczowych barw.

XXXI. Trzydzieści jeden wydechów

W życiu najważniejszą umiejętnością jest zdolność wydechania z siebie oparów obcych ludzi.

Niech sobie oni robią własne wdechy i wydechy, byle nie wdmuchiwali sobie nam, innym siłą.

Skoro jednak już wdmuchują w nas własne lęki, głupoty i zgryzoty, jedyną szansą jest wydech.

Trzydzieści jeden dni uczyłam się ich wydechać i dziś czuję obecność tylko moich płuc. Żyję.

Spis treści

Martyna Pawłowska-Dymek, <i>Wstęp</i>	5
Anna Kapusta, <i>Psychostazja.</i> <i>(31 wydechów)</i>	7

